Suedia
Sverige

Expert-Grup
Centru Analitic Independent

CENTRUL DE DREPT
AL FEMEILOR
Promovând împreună drepturile femeilor
Advancing women's rights together

Implementarea mecanismelor de Responsabilitate Extinsă a Producătorilor pentru asigurarea reciclării deșeurilor

29 martie 2021

Sergiu Gaibu Vadim Gumene Iuliana Cantaragiu Ina Coșeru

SCOPUL STUDIULUI

Studiul își propune să analizeze interacțiunea actorilor cheie ale acestui lanț: Producători / comercianți – Consumatori – Reciclatori – Producători – Stat, practicile de stimulare în acest domeniu și să propună mecanisme de stimulare a participanților la acest proces de returnare și valorificare a deșeurilor rezultate din procesul de consum.

Evaluarea practicilor UE în aplicarea instrumentului REP

Incidența schemelor REP din UE

Tara	Baterii/acumulatori	Echipamente electrice/electronice	Ambalaje	Vehicule	Anvelope	Hârtie grafică	Uleiuri	Deșeuri medicale, medicamente	Folii agricole
AT	X	X	X	X	X		X	X	
BE	X	X	X	X	X	X	X	X	X
BG	X	X	X	X	X				
CY	X	X	X	X	X	X	X		
CZ	X	X	X	X					
DK	X	X	Δ	X	X	X			
EE	X	X	X	O	X			O	
FI	X	X	X	X	X	X		X	X
FR	X	X	X	X	X	X		X	X
DE	X	X	X	O			X		X
GR	X	X	X	X			X		
HU	X	X	Δ	X	Δ				
IE	X	X	X	X	X				X
IT	X	X	X	X	X				X
LV	X	X	X	X	X	X	X		
LT	X	X	X	X	X	X			
LU	X	X	X	X					
MT	X	X	X	N/A					
NL	X	X	X	X	X	X			
PL	X	X	X	X	X		X		
PT	X	X	X	X	X		X	X	
RO	X	X	X	O					
SE	X	X	X	X	X	X		X	X
SK	X	X	X	X	X	X			
SI	X	X	X	X	X		X	X	
ES	X	X	X	X	X		X	X	X
UK	X	X	X	X					
HR	X	X	X	X	X		X	X	
Total	28	28	27	27	20	11	10	10	8

X - Schema REP O - Obligație de preluare, dar nu PRO Δ - Legislație de taxare /

- La nivelul UE, trei directive introduc REP ca abordare politică: Directiva ELV 2000/53/CE, noua directivă DEEE 2012/19/UE și Directiva bateriilor și acumulatorilor 2006/66/CE.
- REP este, de asemenea, utilizat pe scară largă în sprijinul punerii în aplicare a Directivei privind ambalajele și deșeurile din ambalaje (94/62/CE), deși directiva însăși nu impune principiul dat.
- Legislația europeană privind deșeurile oferă în prezent un cadru global pentru implementarea REP în UE, iar statele membre și legislația lor națională sunt responsabile pentru implementarea REP, inclusiv reglementarea aspectelor operaționale ale schemelor date
- Mai mult, în unele state, schemele de responsabilitate extinsă a producătorilor pot acoperi produse suplimentare.

Factorii care influențează arhitectura schemelor REP

Politicile REP la nivelul UE au fost concepute și implementate într-o manieră foarte eterogenă. Drept rezultat, arhitectura schemelor REP este influențată de mai mulți factori, de exemplu:

- **Geografia și densitatea populației**: costurile de colectare, care reprezintă în general o pondere importantă din costurile nete de implementare la orice schemă, vor crește odată cu densitatea scăzută a populației;
- **Dezvoltarea istorică a infrastructurii de colectare și tratare a deșeurilor:** economiile de scară pot fi realizate prin dezvoltarea capacităților de sortare și tratament. Introducerea REP poate, de exemplu, să declanșeze această dezvoltare în primii săi ani de implementare, implicând investiții mari și, prin urmare, costuri ridicate, pentru a ajunge la economii de scară și ar avea nevoie apoi de contribuții mai mici de la producători odată ce această perioadă de punere în aplicare se va încheia;
- **Valoarea materialelor secundare pe piața națională**: acest lucru poate fi influențat atât de cererea de materii prime secundare, cât și de dezvoltarea unei industrii de reciclare care furnizează materiale de înaltă calitate;
- **Conștientizarea cetățenilor** cu privire la existența schemelor de colectare separată, precum și disponibilitatea acestora de a participa la schemele de colectare. Investiția în comunicare poate fi un factor de succes pentru schemele REP;
- **Existența altor instrumente de politică a deșeurilor** (de exemplu, taxe pentru depozitele de deșeuri și/sau incinerare, scheme de plată pentru deșeuri, sisteme de depunere-rambursare etc.), care pot fi complementare REP și pot spori eficiența întregului sistem de gestionare a deșeurilor.

Particularități pentru fluxurile selectate

Responsabilitatea	Uleiuri	Baterii/acumulatori	Echipamante electrice și electronice
Responsabilitate financiară „simplă”	FI, IT, PT, ES, BE	BE	
Responsabilitatea financiară prin contracte cu municipalitățile	BE	AT, BE, DK, FR, NL,	
Responsabilitatea financiară și responsabilitatea organizațională parțială			DK, IE, SE, UK
Responsabilitate financiară și responsabilitate organizațională completă			DK, FI, FR, LV

- În cazul fluxurilor de deșeuri selectate putem constata faptul că pentru schemele REP (uleiuri) le este caracteristică responsabilitatea financiară simplă.
- În același timp, pentru schemele REP (B&A) le este proprie responsabilitatea financiară prin contract cu municipalitățile.
- Pentru schemele REP (DEEE) la responsabilitatea financiară se mai adaugă și cea organizațională (parțială sau completă).

- În cazul celor 3 categorii de deșeuri selectate, nu există o tendință clară pe flux de deșeuri cu privire la această caracteristică.
- Ceea ce se remarcă este că, DEEE sunt gestionate întotdeauna de mai multe PRO concurente, în timp ce în cazul uleiurilor nu există o concurență clară între PRO.
- Chiar și atunci când există concurență, este obișnuit să existe un PRO dominant cu o cotă de piață mare

Concurența	Caracteristica	Baterii/acumulatori	DEEE	Uleiuri
Nu există concurență	Nu există schemă colectivă			DE
	Schemă colectivă	NL, BE		FI, IT, PT
	Câteva PRO dar nu concurează	FR		BE
Există concurență	Câteva PRO care concurează (nr)	AT(4), DK(4)	DK(3), FI(3), FR(3), IE(2), LV(4), SE(2), UK(39)	ES(2)

Caracteristica schemelor REP: baterii/acumulatori

TARA	Data înființării	Nr. PRO active	Individuale sau colective	TARA	Data înființării	Nr. PRO active	Individuale sau colective
AT	2008	4	Colective	IE	2005	2	Ambele
BE	1996	1	Ambele	IT	2008	13	Ambele
BG	2009	4	Ambele	LT	2009	2	Ambele
CY	2009	1	Colective	LU	2009	1	Ambele
CZ	2002	2	Ambele	LV	2006	3	Ambele
DE	1998	4	Colective	MT	2014	2	Ambele
DK	2009	3	Ambele	NL	1995	1	Ambele
EE	2009	2	Ambele	PL	2003	0	Ambele
ES	2000	4	Colective	PT	2002	3	Ambele
FI	2009	2	Ambele	RO	2008	4	Ambele
FR	2001	2	Ambele	SE	2009	1	Ambele
GR	2004	1	Ambele	SI	2009	3	Ambele
HU	2005	3	Ambele	SK	2001	11	Colective
HR	2007	1	Colective	UK	2009	5	Colective

- **Baterii/acumulatori portabili:** au fost înființate organizații de responsabilitate a producătorilor (PRO) în toate statele membre UE pentru a organiza obligațiile REP
- **Bateriile/acumulatorii industriali:** utilizatorul este responsabil pentru manipularea bateriilor/acumulatorilor uzați, iar producătorul este obligat să „nu refuze să preia înapoi deșeurile date”
- **Bateriile/acumulatorii auto:** această categorie de deșeuri este dominată aproape în întregime de bateriile/acumulatorii cu plumb-acid, pentru care lanțul valoric pentru reciclare este aparent profitabil.
- Nu există obiective pe care PRO să le îndeplinească în ceea ce privește activitățile de sensibilizare și înființare a punctelor de colectare

Eficiența schemelor REP din UE: baterii/acumulatori

Ratele de colectare a bateriilor/acumulatorilor portabili (%)

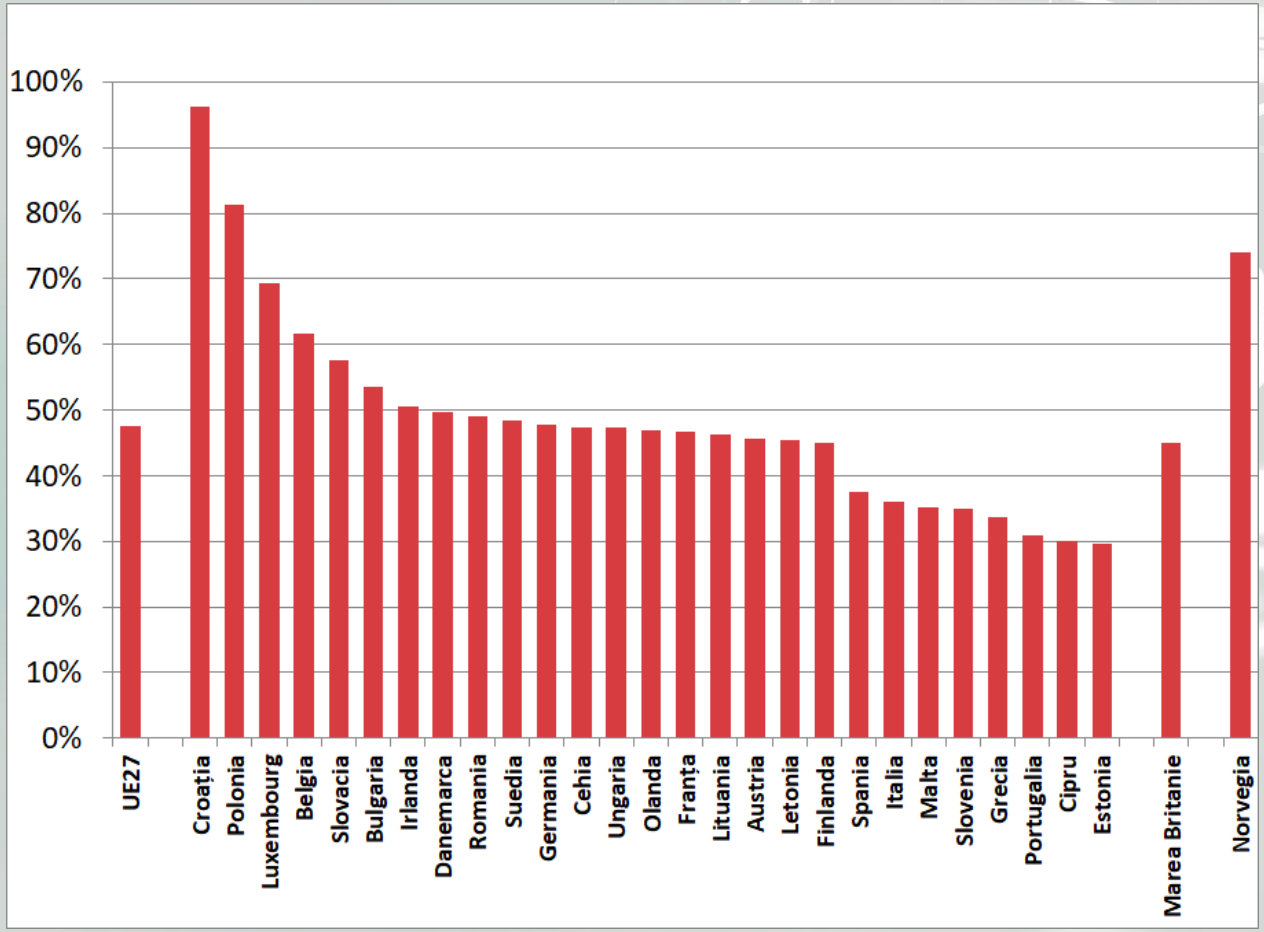

- Pentru portabile (12% din toate B/A) veniturile generate de vânzarea materialelor secundare nu sunt suficiente pentru a compensa costurile de colectare, reciclare și transport sigur.
- Colectarea și reciclarea bateriilor/acumulatorilor plumb-acid sunt de obicei profitabile.
- Valoarea de piață pozitivă a bateriilor industriale și auto asigură rate de colectare foarte mari.
- Schemele unice, necompetitive, par să funcționeze mai bine decât cele competitive în ceea ce privește campaniile de conștientizare și numărul punctelor de colectare.
- Unele țări au stabilit obiective minime pentru activități de sensibilizare și au creat puncte de colectare (Belgia : 20% din taxe percepute).
- Statele membre care cheltuiesc mai mult obțin rezultate mai bune, dar suportă costuri specifice ridicate.

Caracteristica schemelor REP: deșeuri de echip. electrice/electronice

Tara	Anul înființării	Colectiv sau individual	Nr scheme	Tara	Anul înființării	Colectiv sau individual	Nr scheme
AT	2005	Colectiv	4	IE	2005	Ambele	2
BE	2001, 2002	Colectiv	1	IT	2004, 2005, 2006, 2007, 2008	Colectiv	16
BG	2006	Colectiv	2	LT	2006	Colectiv	1
CY	2006	Colectiv	1	LU	2004	Colectiv	1
CZ	2005	Colectiv	3	LV	2006	Ambele	5
DE	2005		2	NL	N/A	Colectiv	9
DK	N/A	Colectiv	1	PL	2005	Colectiv	2
EE	2005	Colectiv	3	PT	2006	Colectiv	2
ES	2002, 2005	Colectiv	7	RO	2007	Colectiv	2
FI	2000, 2004, 2005	Colectiv	3	SE	2001, 2007	Colectiv	2
FR	2005	Ambele	4	SI	2005	Colectiv	2
GR	2001, 2009	Colectiv	2	SK	N/A	Colectiv	3
HU	N/A	Colectiv	2	UK	N/A	Colectiv	29
HR	N/A	Colectiv	3				

- Marea majoritate a schemelor DEEE percep taxe pe baza cantității introduse pe piață de producători (fie pe unitate, fie pe kg sau tonă)
- Contribuțiile pentru aparatele mari (50% din total DEEE) per articol sunt asociate cu rate mai mari de recuperare și reciclare.
- Pentru schemele în care contribuțiile pentru aparatele mari se bazează pe un cost per kg, nu pare să existe nici o relație cu ratele de recuperare și reciclare.
- Pentru schemele cu aparatele mici, nu pare să existe nici o relație între costul contribuțiilor și ratele de recuperare și reciclare, indiferent dacă contribuțiile sunt per articol sau per kg.
- În șase state membre, PRO sunt obligate să aplice taxe diferențiate în funcție de costul real al gestionării deșeurilor (taxe modulate).

Eficiența schemelor REP: deșeuri de echip. electrice/electronice

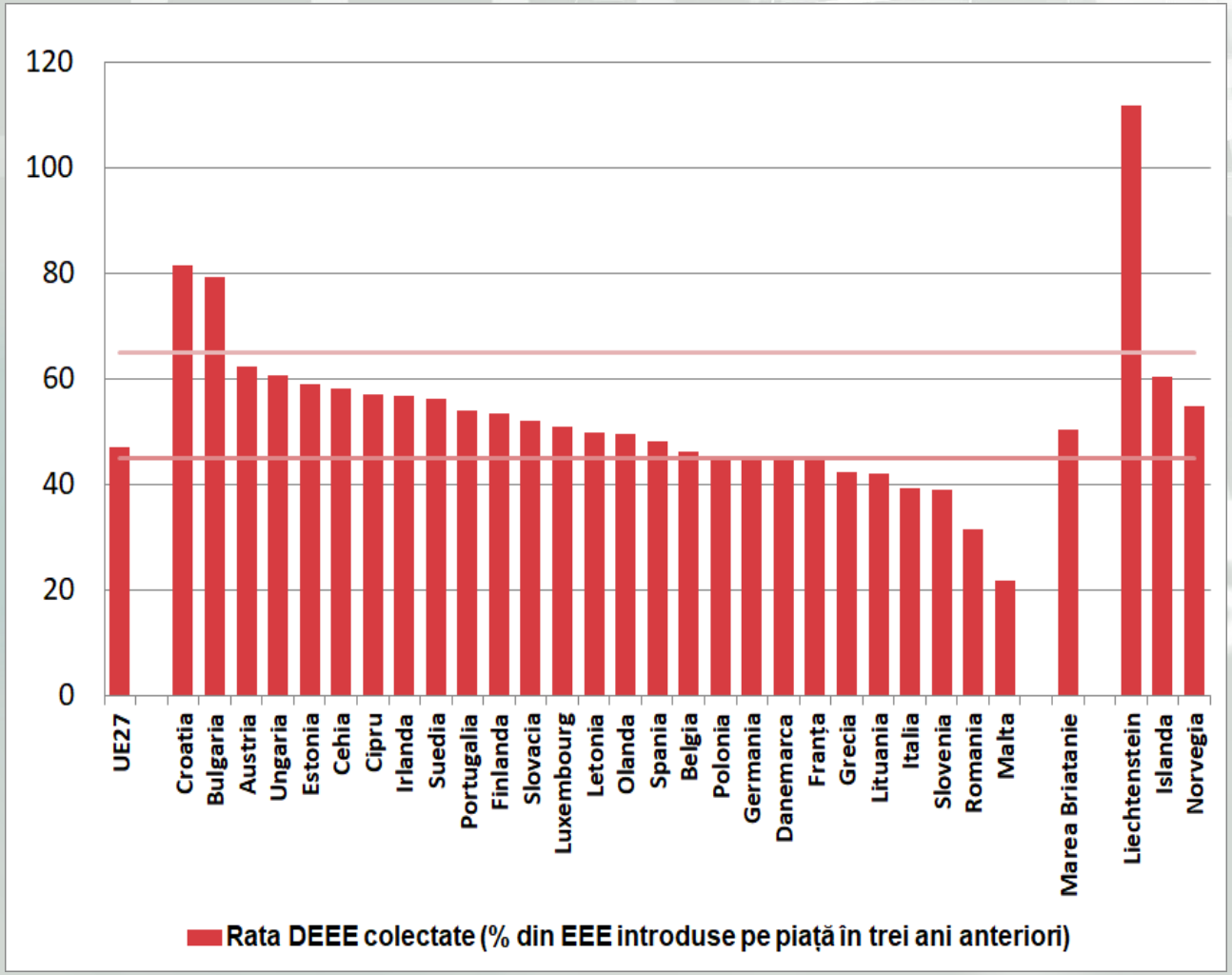

- 19 state membre ale UE au depășit obiectivul de colectare a DEEE de 45% în 2017 (pentru 2019?)
- Cantitatea totală de DEEE colectate a variat considerabil între statele membre ale UE, variind de la 2,4 kg per locuitor în România până la 14,1 kg per locuitor în Suedia.
- Variația cantităților colectate reflectă atât diferențele dintre nivelul consumului de EEE între țări, precum și diferențele în ceea ce privește performanța sistemelor de colectare a deșeurilor

Caracteristica schemelor REP: uleiuri

Tara	Colectiv sau individual	Nr PRO	Responsabilitate
BE	Colectiv	2	Financiară
FI	Colectiv	1	Financiară
DE	Colectiv	1	Nu există
IT	Colectiv	1 (pentru fiecare tip de ulei)	Financiară
PT	Colectiv	1	Financiară
ES	Colectiv	2	Financiară

Tara	Acoperirea costurilor	Ulei colectat/ loc	Ratele de colectare	Ratele de reciclare	Taxe totale plătite de producători EUR/ t	Taxe totale plătite de producători EUR/loc
BE	100%	4.1 t	61%	94%	42	0.17 €/loc
FI	100%	3.9 t	49%	51%	N/A	N/A
DE	100% (revânzarea acoperă costurile)	5.6 t	46%	61%	-	-
IT	100% (taxă de compensare a costurilor pentru rafinării)	3.1 t	40%	89%	231	0.72 €/loc
PT	100%	2.7 t	33%	35%	167	0.44 €/loc
ES	100%	2.9 t	37%	66%	129	0.38 €/loc

- La nivelul UE nu există un angajament obligatoriu de instituire a unor scheme REP
- În majoritatea schemelor REP pentru uleiuri, există un singur PRO, unde principalul sistem pentru recuperarea uleiurilor (în majoritatea cazurilor minerale) este o simplă responsabilitate financiară.
- Uleiurile uzate produse de industrii sunt colectate de operatori și vândute rafinăriilor, cuptoarelor de ciment sau incineratoarelor.
- PRO-urile rambursează costurile de colectare dacă aceste costuri nu sunt acoperite de valoarea secundară a pieței petrolului (care tinde să crească).

Eficiența schemelor REP din UE: uleiuri

Ratele de colectare, %

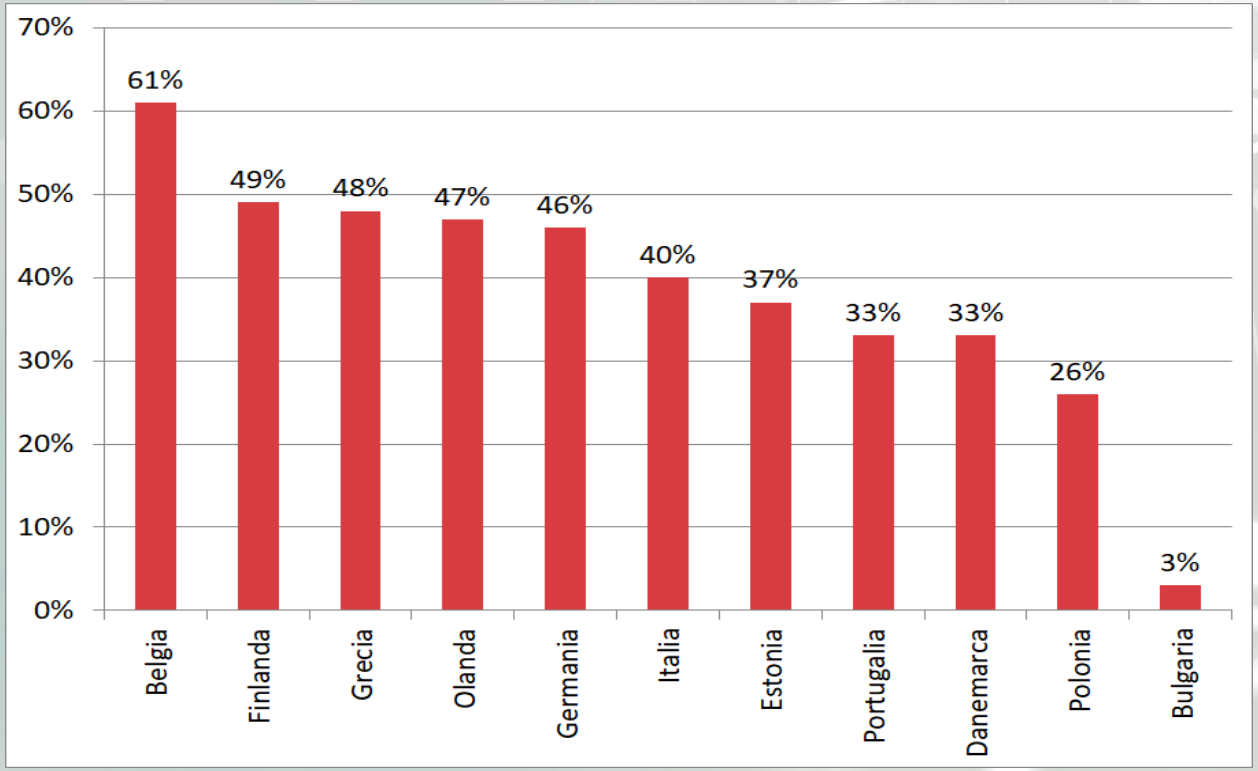

- Majoritatea schemelor REP instituite (cu excepția celei belgiene) acoperă exclusiv uleiurile lubrifiante minerale (industriale, necomestibile).
- Cantitățile de ulei uzat necomestibil colectate variază semnificativ: de la 2,7 kg/loc/an (Portugalia) la 5,6 kg/loc/an (Germania).
- Suma totală a taxelor colectate variază de la mai puțin de 0,2 EUR/loc (Belgia) la mai mult de 0,7 EUR/loc (Italia).
- Schema belgiană pare a fi cea mai eficientă din punct de vedere al costurilor, unde este posibilă realizarea unor rate de regenerare ridicate, cu un nivel relativ redus al taxelor.

Întrebări?

Suedia
Sverige

Expert-Grup
Centru Analitic Independent

CENTRUL DE DREPT
AL FEMEILOR
Promovând împreună drepturile femeilor
Advancing women's rights together

Mulțumim pentru atenție!